

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

12004

WAŁBRZYCH

1. Nazwa

NASTAWNIA WG 2 WAŁBRZYCH GŁÓWNY

1025/2

11. Materiały graficzne

2. Czas powstania

1903 r.

4. Adres

ul. Gdyńska nr 6
58-303 Wałbrzych

nr ewidencyjny działki: 40/5 ark. nr 3
nr księgi wieczystej: brak

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie
powiat wałbrzyski
gmina Wałbrzych

6. Współrzędne geograficzne

N.50.74353, E. 16.281297

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Waldenburg-Dittersbach, Borowieck
Dzietrzychów, Wałbrzych -
Dzietrzychów, Wałbrzych - Ogorzelec

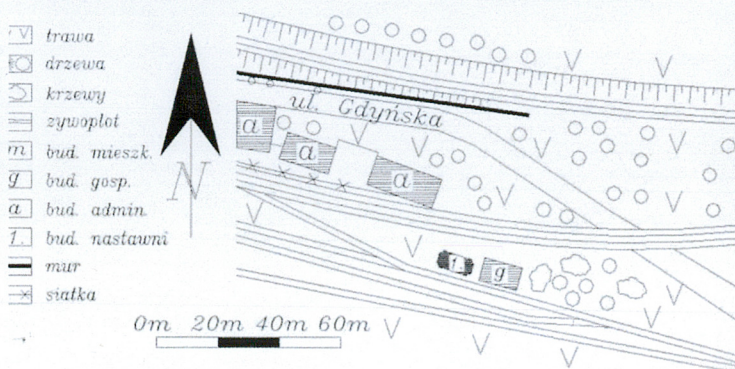
8. Właściciel i jego adres

PKP SA
ul. Szczęśliwicka 62
02-353 Warszawa

9. Użytkownik i jego adres

PKP SA, Oddział Gospodarowania
Nieruchomościami we Wrocławiu
ul. Joannitów 13, 50-525 Wrocław;
oddział budynków PKP Wałbrzych

10. Formy ochrony

Skala 1:25000

Linie kolejowe w Wałbrzychu budowano w latach 1847 (Wrocław – Świebodzice) - 1853 (Świebodzice – Stary Zdrój - Alt Wasser, ob. dworzec Wałbrzych Miasto) - 1868 r. (Wałbrzych Miasto - Wałbrzych Fabryczny - 1867 (Wałbrzych Główny).

W 1867 r. wzniesiono dworzec kolejowy Waldenburg - Dittersbach, otwarty 15 sierpnia. Kolejne nazwy dworca to Wałbrzych – Dietrichów (od 27. 08. 1945 r.), Wałbrzych - Ogorzec (od 06.09.1947 r.). Nazwa Wałbrzych Główny funkcjonuje od 1948 r.

Nastawnię zbudowano w 1903 r., w stylistyce typowej dla budynków kolejowych tego okresu, w wystroju elewacji łączącej licowanie cegłą z tynkiem fakturalnym, z detalami architektonicznymi z cegły takimi jak gzymsy kostkowe. Charakterystyczne są również proporcje okien: dużych pionowych prostokątów zamkniętych łukiem odcinkowym.

SYTUACJA

Wałbrzych – rozległe obszarowo miasto w pd.zach. Polsce, położone na Pogórzu Zachodniosudeckim i w Sudetach Zachodnich. Ważny węzeł kolejowy – największa z górskich stacji kolejowych - na wys. 500 m n.p.m.

Dworzec Wałbrzych Główny usytuowany jest w pd. części miasta, w dzielnicy Podgórze Drugie, na pn. od szosy nr 379 – ulicy Niepodległości. Do dworca prowadzi ul. Gdyńska, przed fasadą (boczną elewacją dworca) przekształcona w obszerny, owalny plac z szerokim chodnikiem wyłożonym kostką betonową. Wzdłuż ulicy - trawniki i zieleń wysoka, torowiska oddzielone płotem z prostokątnych kwater siatki.

Budynek nastawni usytuowany jest na pd.wsch. od budynku dworca, na terenie torowisk, otaczających go od pd. i pn. Tory z jej prawej strony prowadzą w kierunku Jedliny i Kłodka, z lewej – linia: Wrocław – Jelenia Góra. Od pd.wsch. przylega do nastawni parterowy budynek gospodarczy. Teren porośnięty trawą

MATERIAŁ. KONSTRUKCJA. TECHNIKA.

Ściany – zewnętrzne murowane z cegły; częściowo tynkowane fakturalnie. Detal ceglany. Ściany wewnętrzne, murowane, tynkowane, malowane. Balkonik drewniany, zamontowany na stalowych szynach.

Posadzki. W części gospodarczej – nawierzchnia ziemna przykryta deskami leżącymi na legarach. W holu przyziemia – płytki ceramiczne. Na piętrze podłoga z desek pod wykładziną PCW.

Schody. Drewniane, podwieszone, policzkowe, zabiegowe, pełne. Balustrada z wąskich, toczonych tralek, poręcz – profilowana osadzona na masywnym toczonym słupku.

Stropy – na parterze płaski, tynkowany, na dwuteownikach stalowych, z wydłużonym, wyłożonym drewnem otworem ze szczelinami na liny przekładni. Górny strop - stropodach tynkowany.

Dach kryty papą na deskowaniu.

Okna – pionowe, prostokątne otwory zamknięte łukiem odcinkowym. Okna parteru ościeżnicowe, dwudzielne, czteropodziałowe, z dwudzielnym nadświetleniem uchylnym. Podobne w kształcie i podziałach okna piętra – skrzynkowe. Na piętrze szerokie okno ościeżnicowe, trójdzielne, ze środkową kwaterą dwupoziomową.

Drzwi – wejściowe: jednoskrzydłowe, zamknięte łukiem odcinkowym, płycinowo - ramowe. Drzwi na balkon – jednoskrzydłowe, płycinowo-ramowe, w górnych kwaterach szklone. Drzwi wewnętrzne półtora skrzydłowe, deskowo - listwowe z listwami nabijanymi na łączenia. Do toalety drzwi jednoskrzydłowe, płycinowo – ramowe, w górnej kwaterce szklone.

RZUT. Niewielki, prostokątny budynek o ściętych narożach, ujętych w narożne pilastry. Wnętrze jednotraktowe, podzielone na trzy części: przedsionek z małą toaletą i schodami na piętro, hala przekładni, kotłownia – we wsch. części, dostępna od zewnątrz. Na piętrze wnętrze jednoprzestrzenne.

BRYŁA. Mały, dwukondygnacyjny budynek, nakryty płaskim stropodachem z mocno wyładowanym okapem. W górnej kondygnacji ścian szczytowych i ściętych naroży – balkony na stalowych wspornikach.

ELEWACJE: potraktowane jednorodnie, dwukondygnacyjne. Naroża ścian ujęte ceglanyimi pilastrami z wydzielonymi wąskim gzymsem, rozszerzającymi się lekko ku górze głowicami odpowiadającymi wysokością szerokości tynkowanego pasa ściany wieńczącego kondygnację. Wyraziste podziały poziome stworzone są przez: płaski gzyms cokołowy, kostkowe gzymsy wydzielające międzykondygnacyjny pas ściany, kostkowy gzyms przebiegający na wysokości śłemion okien piętra, gzyms wieńczący.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 425 m ³	130 m ²	Nastawnia kolejowa	Nastawnia kolejowa
18. Stan zachowania		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
<p>Budynek w średnim stanie technicznym, zaniedbany estetycznie. Konstrukcje i mury – stan dobry. Niekompletność stolarki drzwiowej.</p>		<p>Brak zagrożeń dla budynku. Należy dokonywać przewidzianych prawem okresowych przeglądów i poddawać obiekt niezbędnym pracom remontowym</p>	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

21. Uwagi

23. Bibliografia

- Jerczyński M., Koziarski S.: 150 lat kolei na Śląsku, Instytut Śląski w Opolu, Opole, Wrocław 1992 r.
- Praca zespołowa prof. S. Michalskiego: Wałbrzych. Zarys monografii miasta na tle regionu, Wrocław 1993
- Kułaga K., Jankowski K., Junak S.: Wałbrzych i okolice, Wałbrzych 1996
- Strony internetowe poświęcone PKP:
<http://www.elektrische-bahnen.de/>
<http://www.kolej.pl/tory.old/pl/walbrzych.html>

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

tekst Bożena Danielska 20. 06. 2012 r.

plany, rysunki Bożena Danielska 20. 06. 2012 r.

fotografie Bożena Danielska 20. 06. 2012 r.

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

Strony internetowe zawierające archiwalne pocztówki i współczesne zdjęcia:
http://fotopolska.eu/Walbrzych/b19180,Budynek_dworca_Walbrzych_Glowny.html
<http://fotopolska.eu/15807,obiekt.html>

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego

Bożena
Danielska

26. Załączniki

* wkładka nr 1: cd. opisu, spis zdjęć, zdjęcia

1. Miejscowość	WAŁBRZYCH
2. Gmina	Wałbrzych
3. Powiat	wałbrzyski
4. Województwo	dolnośląskie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres

NASTAWNIA WG 2 WAŁBRZYCH GŁÓWNY
ul. Gdyńska nr 6

6. Zawartość wkładki

cd. opisu, spis zdjęć, zdjęcia

Cokół budynku tynkowany, sięga połowy wysokości partii cokołowej zwieńczonej płaskim gzymsem. Ceglana ściana parteru, zamknięta wąskim gzymsem na kostkowych kroksztynach – w elewacjach dłuższych przepruta parami okien, w skośnych odcinkach ściany zach. – pojedynczymi oknami, lub drzwiami do kotłowni (narożnik pd.wsch.), w ścianach szczytowych: drzwiami - ściana zach. i oknem - ściana wsch. Międzykondygnacyjny pas ściany z tablicami nazw miejscowości – tynkowany fakturalnie - od góry zamknięty szerokim gzymsem z dwóch rzędów ceglanych główek ujętych w płaskie pasy ceglane.

Podobnie skomponowana górna kondygnacja, przecięta dodatkowo gzymsem kroksztynowym przebiegającym na wysokości śłemion okien. Okna piętra - większe, umieszczone również w skośnych wschodnich odcinkach ściany. W dwóch skosach – drzwi na balkon. W ścianach szczytowych – szerokie okna trójdzielne, obecnie prostokątne, wstawione w otwory zamknięte łukiem odcinkowym. Gzyms wieńczący – ceglany, na ceglanych kroksztynach.

WNĘTRZA. Część zach. – komunikacyjna, wąska, zawiera zabiegowe podwieszone wschody na piętro. W środkowej hali parteru - zestaw dźwigni zwrotnicowych połączonych stalowymi linami z dźwigniami w sterowni na piętrze. Na piętrze wnętrze jednoprzestrzenne z ławą dźwigniową nastawnicy – pośrodku. Pulpit sterowniczy – przy oknie.

SPIS ZDJĘĆ:

1. Widok budynku od pd.zach.
2. Widok nastawni od pd.wsch.
3. Elewacja pn. – widok od pn.zach.
4. Zestaw dźwigni zwrotnicowych w sali na parterze – widok od zach.
5. Wnętrze na piętrze, z ławą dźwigniową nastawnicy.
6. Schody na piętro – widok z góry.

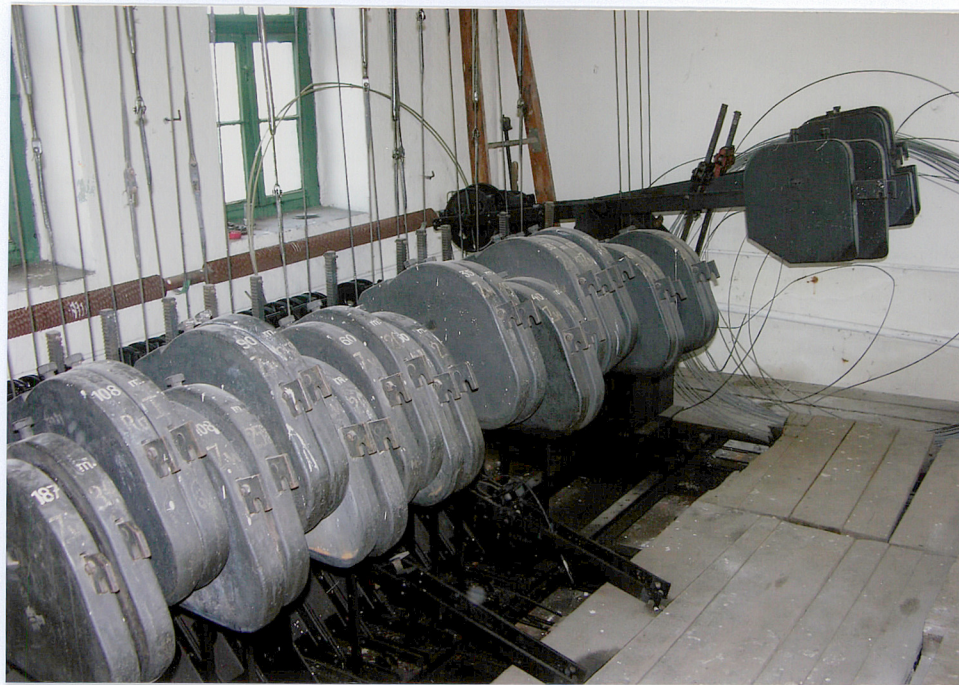
2.

3.

4.

5.

6.

